

A vajdasági Magyar Irodalmi Társaság tanácskozása

A Magyar Irodalmi Társaság újvidéki tagjai tanácskozást tartottak, hogy megvitassák azokat az irányelveket, amelyek Szerbia Kommunista Pártja Központi Vezetőségének legutóbbi teljes ülésén a kultúrát és művészetet illetően kifejezésre jutottak. Bora Drenovác ugyanis beszámolójában rámutatott arra, hogy irodalmunkban és művészetünkben bizonyos kedvezőtlen jelenségek ütötték fel a fejüket és a vajdasági Magyar Irodalmi Társaság megvitatta, vajjon fellelhető-e a dekadens irányzat jelenségei a vajdasági magyar irodalomban és művészetben is. Altalánosságban megállapították a felszólalók, hogy a vajdasági magyar irodalomban nincsenek súlyos tévelygések, de egyik-másik író a multba fordul, s ez azt a látszatot kelti, mintha valóságunktól menekülne. Alapjában véve nincs szó menekülésről, mert ezek az íróink is mai szemmel és a mai élet le-
szüremlésein át tükrözik vissza a multat, és az egészen természetes, hogy a mult irodalmilag kiérleltbben bukkan fel írásaikban, mint a mai valóság.

Megállapították azt is, hogy ezt a vitát most kellett megrendezni, mert most ért meg a hatása annak, hogy megszabadultunk a szovjet-orosz irodalom merevségeitől és a napi politika irodalmi visszatükrözésétől is és felszabadultan bontakozhat ki írásainkban mindaz, ami az író művészetén át tárja elénk az életet. Bizonyos kispolgári je-

lenségeket kétségtelenül hoztak magukkal az írók a multból és ezeket kiirtani egyelőre nem lehet, de határozott hangú és erélyes bírálattal elősegíthető, hogy az írók levetkőzzék ezeket a jelenségeket és az olvasók helyesen értékeljék az írásokat, s általában a művészi megnyilatkozásokat. Többen azt a nézetüket juttatták kifejezésre, hogy nem elégedhetünk meg irodalmi bírálatokkal és nem korlátozódhat a bírálat kizárólag esztétákra, mert a kritika ma már nem irodalmi, hanem úgyszólván politikai probléma. Amikor zűrzavar van, akkor már nem irodalmi kérdésekről, hanem az életfelfogás és életszemlélet kérdéseiről van szó. A fogalmak tisztázását az elvszerű bírálatok akkor is elősegítik, ha nem irodalmi jellegűek, mert ezek a bírálatok pontosan megmutathatják, mennyire tükrözi vissza némely jelenség az áramlatokat és irányzatokat. A mű mint bizonyos jelenségek hordozója kerül a nyilvánosság elé és így nem lehet elszigetelten művészeti szempontból tekinteni sem a jelenségekre, sem a művekre. Világnézeti téren, az életszemlélet kérdéseiben nem lehet szó azokról az engedményekről, amelyeket a munkásosztály tesz a parasztsággal és a kispolgári tömegekkel kötött szövetségében és a bírálat hivatott arra, hogy a káros jelenségekre rámutasson.

Káros jelenségnek nyilvánították és a kispolgári szellem megnyilatkozását látták írók és mű-

vészek sértődő magatartásában, visszahúzódsában, mert ezzel elzárkóznak az elől, hogy a maguk művészetét az összesség szemszögéből ítéljék meg és beleillesszék a teljes életfolyamat keretébe. A bírálat végeredményben nemcsak az írónak szól, hanem arra való, hogy a széles rétegek figyelmét felhívja az irodalmi és művészi alkotásokra és kellő értékelésben mutassa be ezeket.

Jellemző jelenség — szögezték le a vitában — hogy a tömeg még mindig idegenül tekint irodalmunkra, sőt kultúrmunkásaink és tanügyi munkásaink is közömbösek, nem érdeklődnek az irodalom iránt, és így természetesen nem is nevelhetik ifjúságunkat az irodalom és művészet szeretetére, megbecsülésére. Az irodalmi társaság feladata, hogy népszerűsítő előadásokkal, irodalmi estekkel felkeltse az érdeklődést, közelebb vigye a tömegekhez az irodalmat, a kiadvállalatnak viszont nem szabad visszariadnia attól sem, hogy magvas tartalommal ponyvairodalmi külsőben segítse elő az írások népszerűsítését és terjedését. Több oldalról felhívták már az írók figyelmét arra, hogy falvaink rohamos átalakulása egyike a legérdekesebb jelenségeknek. Az átalakulás annyira gyors, hogy bizonyos tünetek már eltűnőben vannak. Ezeknek a visszatükrözése

hiányzik irodalmunkból, mint ahogyan általában egyáltalán nincs terepjáró az íróink között, és nem járnak ki a falusi tömegek közé. Van még mindig bizonyos elfordulás, félnek a szólamtól, noha a valóság művészi ábrázolása nem szólam, csak élethű visszatükrözés. Szabadságot kellene az íróinkat, hogy menjenek ki a terepre, gyűjtsék az élményeket, forrjanak egybe a falusi tömegekkel és írjanak a falu számára. Erre kell mozgósítani íróinkat és ez feltétlenül elősegíti, hogy az olvasók tábora messzemenően megnövekedjék. Célszerű lenne pályázatokat kiírni azokra a műfajokra, amelyek majdnem teljesen hiányoznak irodalmunkból, noha legalkalmasabbak arra, hogy íróink és széles rétegeink között megteremtsek a szorosabb kapcsolatot. Az Irodalmi Társaság elnöksége magára vállalta a feladatot, hogy rövidesen javaslatot tesz pályázatok kiírására a népszerű irodalmi műfajokban.

Vita folyt a műsorpolitika kérdéseiről is. Leszögezték, hogy ma már nem lehet a régi eszközökkel egyszerűen eltanácsolni együtteseket attól, hogy egyik-másik darabot előadják. Ennek az a következménye, hogy össze-vissza mindent játszanak műkedvelő együtteseink. A bírálat hivatott arra, hogy erélyesen beavatkozzék és a káros jelenségekre rámutasson.